

Preek over Lukas 18:1-8

- Neede, 19 maart 2023
- Kees van Dusseldorp

Thema: Heer, doe recht!

Liturgie:

votum en groet

Psalm 9:1,4,5 DNP Met heel mijn hart geef ik U eer

verbondswoord: tiende gebod

NLB 130c Uit de diepten roep ik U

gebed

lezen: Lukas 17:20-18:8

Psalm 10:1,4 DNP Waarom Heer, blijft U zo op afstand staan?

kindermoment

ELB 466 Onze Vader

preek Lukas 18:8

NLB 756:1-6 Laat komen, Heer, uw rijk.

gebed

presentatie VBW

collecte

Opwekking 354 Glorie aan God

zegen

Gemeente van Christus,

** een twijfelende Jezus?

Ik heb altijd veel moeite gehad met deze vraag van Jezus: 'Als de Mensenzoon komt, zal Hij dan geloof vinden op aarde?' Ik vond het eigenlijk een gemene vraag. Die mensen onzeker maakt. Alsof Jezus ervan uitgaat dat er steeds minder gelovigen zullen komen. Dat de kerken kleiner worden. Dat veel jongeren niet meer enthousiast aanhaken en de kerk vergriest. Dat christenen nauwelijks meer herkenbaar zijn in de samenleving. Dat mensen geen besef meer hebben van zonde, genade, verlossing. Geen eerbied meer voor God.

'Als de Mensenzoon komt, zal Hij dan geloof vinden op aarde?' Ik las de vraag van Jezus als een verzuchting. Als hij wat ontmoedigd is geraakt door alle tegenwerking en haat die Hij tegenkomt. Dat Jezus zich afvraagt of er nog wel gelovigen zullen zijn als Hij weer terug op aarde. En als Jezus daar al aan twijfelt, wat moeten wij dan? Loopt het tijdperk van het christendom op zijn einde? Is dat wat Jezus al aankondigt met zijn beschrijving van de laatste dagen? Als mensen zich alleen maar druk maken over eten, drinken, relaties, seks, welvaart, economie en grote projecten? Maar geen antenne meer hebben voor Gods aanwezigheid en reddingsplan? Zitten we bij de verkeerde beweging? Missen we straks de aansluiting op de toekomst van de wereld?

Ik geloof in Jezus Christus. Daarom weet ik dat het christelijk geloof niet zijn langste tijd heeft gehad. Maar de vragen herken ik wel. En – zoals ik zei – de vraag van Jezus vind ik niet zo bemoedigend. En ik ben best gevoelig voor hoe er in onze cultuur over christenen en kerken wordt gesproken. En voor het kleiner worden van veel kerken. Het leek me goed om eens het vergrootglas op die vraag van Jezus te leggen. Wat zegt Hij nu precies? Wat bedoelt Hij? En wat betekent dat voor hoe wij vandaag gelovigen zijn in onze cultuur en in onze omgeving?

Ik heb ontdekt – en dat verklap ik vast – dat Jezus hier juist een enorme motivatie geeft om te blijven geloven. Om te blijven bidden. Om actief te worden in de strijd tegen onrecht. Om met vaste hoop, vurige liefde en goede moed Jezus te volgen. Het is geen twijfel die Jezus tot zijn vraag brengt. Het is wel een kritische vraag. Die ons bij Hem brengt.

** *dit* geloof

'Als de Mensenzoon komt, zal Hij dan geloof vinden op aarde?' Ik vind het echt heel jammer dat er in de vertaling een klein woordje is weggefallen. Jezus zegt letterlijk: 'Als de Mensenzoon komt, zal Hij dan *dit* geloof vinden op aarde?' *Dit* geloof. Dat slaat terug op het verhaal dat Jezus verteld heeft. Een verhaal waarin het gaat over een weduwe die vasthoudend om recht blijft vragen bij een onrechtvaardige rechter. Een verhaal dat Lukas begint met de introductie: 'Jezus vertelde een gelijkenis over de noodzaak om altijd te bidden en niet op te geven.'

Het geloof dat Jezus graag ziet als Hij terugkomt op aarde, is een geloof dat vasthoudend is in het gebed. Een geloof dat blijft vragen om recht. Een geloof van mensen die er zeker van zijn dat God recht zal verschaffen. Die zich daaraan vastklampen. Die blijven bonken op de deuren van de hemel. Die blijven vragen wanneer de Heer een einde zal maken aan het onrecht en het kwaad. Zal Jezus dit geloof op aarde vinden, als Hij terugkomt?

** een ontdekkende gelijkenis

Laten we eens inzoomen op de gelijkenis die Jezus vertelt. Het is wel een bijzonder plaatje van hoe mensen met elkaar omgaan. Ontdekkend en herkenbaar.

De eerste hoofdpersoon is een corrupte rechter. Iemand die iets van God in de samenleving moet vertegenwoordigen: recht en gerechtigheid. Maar deze rechter heeft geen respect voor God, trekt zich niets aan van mensen en minacht het recht. Een rechter die de regels in zijn eigen voordeel uitlegt, zijn vriendjes voortrekt en geen tijd heeft voor arme mensen. Mag zo iemand rechter zijn? Nee, maar hij is het wel. En kennelijk onaantastbaar. Bij een corrupte rechter wordt een gewoon mens niet gezien en niet gehoord. En je recht kun je helemaal wel vergeten.

Iemand die geen ontzag heeft voor God en zich niets aantrekt van mensen. Zulk soort mensen ken je misschien. Maar verschijnt dit type ook niet in allerlei instituten, organisaties, procedures, algoritmes en computersystemen? Dat je nooit iemand te spreken krijgt als er iets fout gegaan is. Dat je geen beroep kunt doen op redelijkheid of menselijkheid als je tegenslag hebt. Dat je afgedankt wordt als je niet meer voldoende bijdraagt aan de omzet van het bedrijf. Dat het alleen maar erger wordt als je je verzet. Zeker, er zijn gelukkig organisaties die het anders doen. Bedrijven waarin je wel als mens gezien en gesteund wordt. Ambtenaren die wel de moeite nemen om naar je te luisteren. En die uitzonderingen op de regels durven maken. Maar die corrupte rechter uit de gelijkenis verhaal van Jezus – helaas kom je die in de wereld in allerlei variaties tegen.

En dan die tweede hoofdpersoon: de weduwe. Toonbeeld van kwetsbaarheid, zwakte en afhankelijkheid. Vroeger nog meer dan nu. De wetgeving in Israël regelde bijzondere bescherming voor weduwen. Maar in de praktijk werkte dat vaak niet. Weduwen kregen niet wat hen toebehoorde en werden uitgesloten. Deze weduwe had een probleem. Iemand maakte haar blijkbaar het leven zuur en buitte haar uit. Ze kon het niet tegenhouden en het zelf niet veranderen.

Ook hiervan geldt: hoe vaak komt dat niet voor! Dat mensen vastzitten in schandalige omstandigheden en er niets aan kunnen doen. Dat mensen slachtoffer zijn van politieke keuzes, oneerlijke verdelingen, corrupte overheden. Arbeiders in fabrieken in Azië, waar ze uitgebuit worden om onze kleding maken. Vrouwen in Islamitische landen, die geen kant op kunnen. Kinderen in Afrika, die honger leiden, omdat in hun land de gevolgen gevoeld worden van onze onverantwoorde levensstijl. Ik zet het met opzet scherp neer, om te laten voelen dat wij vaak dichterbij die rechter zitten dan bij de weduwe.

Maar de weduwe in het verhaal is geen zielige vrouw die in haar hoekje blijft zitten. Ze is een sterke, zelfbewuste vrouw, ondanks haar problemen. Ze beroept zich op de rechter. Hoewel ze niets van hem heeft te verwachten, omdat hij geen ontzag voor God heeft en zich niet bekommert om mensen. Toch stapt zij op hem af. 'U bent rechter, doe mij recht! Bestraf mijn vijand en geef mij de ruimte die mij toekomt.' Ze klampt hem aan in de poort, zoekt hem op in zijn huis, trekt hem aan zijn arm als hij op straat loopt, stapt het restaurant binnen als hij daar aan het eten is. Ze blijft doorgaan en laat hem niet met rust. Eerst lacht de rechter erom. Daarna raakt hij geïrriteerd. Tenslotte geïntimideerd. En bang. Zometeen vliegt ze me nog aan en slaat ze me een blauw oog!

Tenslotte geeft de rechter toe. Hoor je dat? Hij geeft toe! Hij neemt de zaak in behandeling en spreekt recht. Puur uit lijfsbehoud en om er vanaf te zijn. De weduwe heeft succes. Heeft ze met zeuren haar doel bereikt? Heeft ze met actievoeren voor elkaar gekregen wat anders niet gelukt was? Heeft ze met bedreigingen haar zin gekregen? Daar lijkt het wel op. Helaas werkt dat in de praktijk nog steeds vaak zo. Het hele principe van actievoeren, demonstreren en staken is erop gebaseerd. Dat je uiteindelijk krijgt waarop je denkt recht te hebben. Dat je net zoveel loonsverhoging krijgt als anderen. Dat de regering het beleid aanpast.

Ik vind het sterk hoe Jezus in deze gelijkenis precies schetst hoe het onder de mensen nog steeds toegaat. Het is herkenbaar: zo gaat het onder de mensen. Ook vandaag. Het is ontdekkend: zo'n samenleving wil je toch niet? Ik hoop dat het je lukt om op andere manier in het leven te staan en met elkaar om te gaan. Maar als gelijkenis van onze maatschappij is het helaas wel heel erg raak.

** God zal recht verschaffen!

Maar wat wil Jezus met deze gelijkenis zeggen? Waar is God in deze wereld die zoveel onrecht kent? Je bent snel geneigd om jezelf te vergelijken met de weduwe. Maar is God dan de onrechtvaardige rechter? Die wij moeten blijven lastig vallen met onze gebeden? Dat zeuren loont?

Nee, dat is niet de bedoeling. Het is een contrast-gelijkenis. De schets over hoe het tussen mensen gaat, maakt duidelijk hoe totaal anders God met ons omgaat. Als zelfs een onrechtvaardige rechter zwicht voor een aanhoudende weduwe, hoeveel te meer zal God dan luisteren naar het gebed van zijn kinderen. Als zelfs de stem van de zwakste doordringt tot een ongenaakbare rechter, hoeveel te meer zal dan God gehoor geven aan wat zijn kinderen vragen. Als machthebbers buigen als er maar lang genoeg actie wordt gevoerd, hoeveel te eerder zal de Vader aandacht geven aan de nood van zijn kinderen. Als grote systemen uiteindelijk gaan bewegen, als er maar genoeg geklaagd wordt, hoeveel te sneller komt God in actie als zijn kinderen Hem benaderen met hun vragen. Hoe langer je over het verhaal nadenkt, hoe onmogelijker het wordt dat de Vader niet zou reageren. Natuurlijk zal God luisteren! Hij zal recht verschaffen!

God zal recht verschaffen – dat is wat Jezus zegt. Als een mens tot God roept, dan is zijn reactie dat Hij recht verschaft. Met nadruk herhaalt Jezus dit. 'God zal recht verschaffen aan zijn uitverkorenen die dag en nacht tot Hem roepen. Hij zal hen niet wachten, maar zal zo snel mogelijk recht verschaffen.'

Het is fijn om te weten dat onze God rechtvaardig is en recht verschaft. Juist in een wereld waarin recht en onrecht zo door elkaar heen liggen, houdt God het uit elkaar. Onrecht wordt gestopt, slachtoffers krijgen hun recht.

Toch roept het een vraag op. Vraag je om recht als je aan het bidden bent? Is elk gebed een rechtszaak? Soms wel natuurlijk. Als je slachtoffer bent. Benadeeld wordt of je bedreigd voelt. Door mensen of door ontwikkelingen. Maar de meerderheid van onze gebeden gaat over iets anders. Je vraagt om vergeving, doet voorbede voor anderen, vraagt

om wijsheid en kracht, bidt om gezondheid en liefde. Dat zijn toch geen zaken van recht of onrecht? Je stapt toch niet naar God als rechter?

Toch wel. Elk gebed is een roep om gerechtigheid. Elke vraag is een beroep op het recht van Jezus Christus. Om herstel van vrede, vrijheid en vreugde, dat Hij heeft gebracht. Elke vraag om vergeving is een beroep op het recht van Christus: dat Hij voor jouw zonden betaald heeft. Zodat jij vrij kunt leven. Elke voorbede is een roep om het recht van Christus: dat de Heer kracht geeft aan jezelf of aan anderen. Om het vol te houden in de naam van Jezus. Om wijsheid te vinden en te ontdekken wat je moet doen als volgeling van Jezus. Elke klacht en elk verdriet dat je bij God neerlegt, is een vraag om het recht van Christus: om verlossing. En een aansporing aan de Heer om terug te komen en definitief een einde te maken aan lijden en onrecht.

Bidden is vragen om Gods ingrijpen. Elk gebed trekt de wederkomst van Christus naar voren. Bidden is een indringende actie. God zal recht verschaffen. Zo snel mogelijk.

** God reageert

God reageert op ons gebed. God komt in actie als zijn kinderen iets vragen. Hij verschaft recht als wij hem onze nood voorleggen. Hij breekt kwade machten als wij dat aan hem vragen. Dat tekent de dynamische omgang tussen God en mensen. Gelovigen hebben van God nog wel eens het beeld dat Hij alles in zijn plan al heeft vastgelegd. Dat Hij alles precies regisseert en al besloten heeft hoe het allemaal gaat. Kortom dat God onveranderlijk is en niet van zijn lijn zal afwijken. Wat voor zin heeft het dan om te bidden? Heeft het enig effect als ik God vraag om kracht, om genezing, om herstel? Gebeurt er iets als ik mijn problemen aan Hem vertel? Mijn vragen, mijn zorgen?

God is onveranderlijk als het gaat om zijn karakter, om zijn liefde, om zijn reddingsplan. Zeker! Maar Hij is tegelijk de God die reageert op wat zijn kinderen vragen. Die ontwikkelingen bijstuurt, die mensen afstopt, die ziekten wegstuurt, die nieuw inzicht geeft. God is de God die de inzet van mensen zegent, die luistert naar hun vragen, die in actie komt op kun klachten.

Anne van der Bijl, de bekende bijbelmokkelaar die vorig jaar is overleden, heeft een boekje geschreven onder de titel 'En God bedacht zich'. Hij gaat daarin na hoe God in de Bijbel zijn plannen bijstelt als mensen tot hem bidden. Hij vertelt hoe hij biddend in actie kwam en hoe God dat zegende. En hij roept op om te bidden en te blijven bidden. De problemen van je leven. De nood van de kerk. De onwetendheid van zoveel mensen. Het onrecht in de wereld. Op het gebed van zijn kinderen komt de Heer in actie.

'God zal recht verschaffen aan zijn uitverkorenen die dag en nacht tot hem roepen', zegt Jezus. In zijn situatie heeft dat een bijzondere klank. Hij wordt miskend door de Fari-zeeën, mishandeld door de Romeinen en verlaten door mensen en door God. Maar God heeft Hem recht verschaft. En zal in Hem recht blijven verschaffen. Ruimte blijven maken. Onrecht bestraffen. Nood oplossen. Kracht geven. Hij reageert op vragen van mensen. Komt in actie als zijn kinderen hem iets voorleggen.

** een motiverende vraag van Jezus

'Zal de Mensenzoon *dit* geloof vinden op aarde, als Hij komt?' Het geloof dat God reageert en recht verschaft. Het geloof dat niet stopt met bidden, maar hartstochtelijk blijft vragen om het recht van Christus. Het geloof dat blijft vragen om een einde aan het lijden, om het veranderen van onrechtvaardige verhoudingen, om een einde aan de oorlog, om verzoening tussen mensen, om het herstel van de schepping, om de komst van de Heer?

De vraag die Jezus stelt is eigenlijk een wedervraag. Een reactie op de vraag waarmee de Farizeeën hem benaderen. Ze vroegen Hem spottend en cynisch wanneer het Koninkrijk van God zou komen. Jezus stelt deze wedervraag. 'Niemand weet wanneer het Koninkrijk van God zal komen. Dat Koninkrijk begint hier al in de manier waarop je leeft. Eens zal Ik terugkeren. Om dat Koninkrijk te voltooien. De belangrijkste vraag is dan: zal Ik dan mensen aantreffen die in Mij geloven? Die blijven bidden om mijn recht in de wereld? Die zich inzetten om mijn recht te dienen? Die zitten te wachten op mijn komst?'

De wedervraag van Jezus is geen verzuchting. Alsof Jezus eraan twijfelt of er aan het einde van de tijd nog wel christenen zijn. Of er nog wel een kerk zal zijn. Het is een confronterende vraag voor de Farizeeën. En aan allen die twijfelen aan de komst van Gods Koninkrijk. Die denken dat het zo'n vaart niet loopt. Dat je ook wel op je eigen manier met God om kunt gaan. Of er eigenlijk niet zoveel rekening mee hoeft te houden, omdat er toch niets verandert. Een vraag aan allen die het bidden laten versloffen, de dienst aan de Heer op een waakvlammetje zetten, de inzet voor zijn gemeente in de randjes van de agenda proppen, de inzet voor zijn Koninkrijk overlaten aan een paar enthousiastelingen. Dan is de vraag van Jezus confronterend. Geloof je in mijn recht? Blijf je bidden om mijn recht? Erken je de Mensenzoon? Als je schamper doet over mijn Koninkrijk, dan blijft dat voor jou gesloten.'

'Maar als je Mij wel kent. Geloof in mijn recht. Mijn Vader zoekt in een levend gebedsleven. Als je klaagt en bidt, prijst en smeekt. Met vallen en opstaan probeert het goede te doen voor mens en wereld. Weet je dan bemoedigd door de grandioze belofte: God zal recht verschaffen! Mijn recht zal overwinnen! Ik open voor jou het Koninkrijk. Nu al en later helemaal. Weet dat je een Vader hebt, die je kent en naar je luistert.'

Jezus vertelde het verhaal van de weduwe en de onrechtvaardige rechter 'over de noodzaak om altijd te blijven bidden en niet op te geven'. Nu ik het zo op me heb laten inwerken, is dat ook inderdaad de aansporing. Om te blijven bidden. Het leven met God te delen, te worstelen met Hem om vergeving en om recht. De nood van de wereld en het onrecht dat mensen treft. Maar ook mijn eigen vragen, mijn zorgen. Om te blijven bidden, ook al staat er druk op. Om niet mee te dansen in een onrechtvaardige wereld, maar ermee naar God te gaan. En zelf het goede te zoeken voor de mensen die ik tegenkom.

Blijven bidden. Hoe je dat doet? Maak er een gewoonte van. Een praktijk. Bij het eten, voor het slapen. Neem een beslissing. Verander je praktijk waar nodig. Zodat je een biddend leven ontwikkelt. Voor jezelf en voor anderen.

Doe het samen. Hier in de kerk of met anderen. Om elkaar aan te sporen, van elkaar te leren en samen de Heer te bewegen om in actie te komen. Dat Hij ruimte maakt voor slachtoffers. Het onrecht stopt. God zal recht verschaffen. Het recht van Christus!

Amen